

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Hlušíkem, Ph.D. ve věci

žalobců:

- a) **B. K.**,
státní příslušnost Kazachstán
- b) nezletilá **A. A.**,
státní příslušnost Kazachstán
zastoupená žalobkyní a) jako zákonnou zástupkyní
- c) nezletilá **A. A.**,
státní příslušnost Kazachstán
zastoupená žalobkyní a) jako zákonnou zástupkyní

proti

žalovanému:

Ministerstvo vnitra ČR
sídlem Nad Štolou 963/3, 170 00 Praha 7 - Holešovice

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 11. 2019, č. j. OAM-454/ZA-ZA11-P16-2019, ve věci mezinárodní ochrany

takto:

I. Rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky ze dne 19. 11. 2019, č. j. OAM-454/ZA-ZA11-P16-2019, **se zrušuje** a věc se **vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Vymezení věci

1. Žalobkyně a) se podanou žalobou ze dne 10. 12. 2019 domáhala jménem svým a jménem svých nezletilých dětí – žalobců b) a c) (dále jen společně „žalobci“) - přezkoumání shora uvedeného rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 11. 2019, č. j. OAM-454/ZA-ZA11-P16-2019, kterým žalobcům nebyla udělena mezinárodní ochrana dle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, (dále jen „zákon o azylu“).
2. Žalobci tvrdí, že napadeným rozhodnutím byl zkrácen na svých právech, když došlo k porušení zejména ustanovení § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu (dále jen „správní řád“) a dalších; žalobci zdůraznili, že splňují podmínky pro udělení humanitárního azylu a dále, že ve smyslu § 14a zákona o azylu jim v případě návratu do vlasti hrozí nebezpečí vážné újmy ze strany rusky hovořícího muže, kterému manžel žalobkyně a) dluží obrovskou sumu peněz. Obávají se výhrůzek spojených s možným únosem žalobců b) a c) a jejich prodejem na orgány. Žalobkyni a) hrozí nebezpečí, že bude muset vydělávat v Rusku prostitucí. Žalobci dále zdůraznili, že žalovaný porušil čl. 3 odst. 1, 2 Úmluvy o právech dítěte, jelikož není dodržen princip nejlepšího zájmu dítěte. Žalobkyni a) v řízení uváděné události mají velmi nepříznivý vliv na zdravý vývoj dětí a jejich psychické zdraví.
3. Žalobci dále svá tvrzení v žalobě doplnili ve vztahu k uplatněným žalobním bodům podáním došlým soudu dne 30. 1. 2020, kdy uvedli, že žalovaný zcela pomíjí subjektivní aspekt žalobců. Žalobci v průběhu řízení prokázali, jakému psychickému a fyzickému nátlaku byla žalobkyně a) ze strany svého manžela a ze strany neznámého rusky mluvícího muže vystavena. Je zřejmé, že tento nátlak mohl mít katastrofální následky, přičemž žalobci zdůraznili, že žalobkyně a) se pokusila o sebevraždu. O tomto se žalovaný nikde v napadeném rozhodnutí nevyjadřuje, a to i přesto, že přístup ke zdravotní dokumentaci žalobkyně a) v rámci řízení měl a žádal o nahlížení (viz str. 3 napadeného rozhodnutí). K tomu žalobkyně a) pro účely soudního řízení přiložila zdravotní zprávy.
4. Žalobci jsou zranitelnými osobami a tak by k nim měl žalovaný přistupovat. Je zřejmé, že osoba, která žije celý život v Kazachstánu, je ve špatném psychickém stavu a stará se o dvě nezletilé děti, opustí své zázemí a uteče do země, ke které nemá žádné vazby, nemluví jazykem jeho obyvatel a nemá nejmenší znalosti právního systému, mohlo velmi jednoduše dojít k tomu, že žalobkyně a) nejdříve opustila ČR a až poté, kdy na základě tzv. dublinského nařízení byla deportována zpět do ČR ze Švédska, požádala zde o mezinárodní ochranu; jedná se o prostou neznalost institutu mezinárodní ochrany, kterou však žalovaný neustále připisuje k tíži žalobkyně a).
5. Žalobkyně a) zcela zjevně naplnila subjektivní hledisko obav z pronásledování. Žalobci dále zdůraznili, že pokud se týká možné ochrany v Kazachstánu, uvedla žalobkyně a) při pohovoru, že se na policii obrátila, avšak pomoc jí poskytnuta nebyla; žalovaný

argumentuje možností obrátit se na nadřízené policejní oddělení, což je však v rozporu se skutečnostmi obsaženými ve zprávách o zemi původu. Žalobci dále poukázali na závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2008, č. j. 5 Azs 50/2008-62, podle kterých ani v případě, kdy je původcem vážné újmy či pronásledování výlučně nestátní subjekt, nemusí se žadatel o mezinárodní ochranu vždy obrátit na poskytovatele ochrany zakotvené v čl. 7 odst. 1 kvalifikační směrnice. Pokud je zjevné, že orgány v zemi původu nejsou schopny či ochotny poskytnout účinnou ochranu před vážnou újmou (pronásledováním) způsobenou nestátními subjekty, nelze po žadateli požadovat, aby se na tyto orgány či jiné subjekty obracel.

6. Z napadeného rozhodnutí není ani nijak patrné, že by se žalovaný blíže zabýval problémy žalobkyně a), resp., že by tímto směrem vedl dokazování. Úkolem žalovaného je posoudit výpověď žadatele a tuto dát do kontextu se zprávami o zemi původu. Toto však žalovaný neučinil. I kdyby žalovaný neposoudil situaci žalobkyně a) jako přílehu k § 12 zákona o azylu, je s ohledem na postavení žalobců jako zranitelných osob povinen důsledně posoudit možnost aplikace § 14 zákona o azylu. Tuto možnost žalovaný vyloučil pouze s uvedením argumentace, že na humanitární azyl není právní nárok. Situace žalobců naplňuje termín případ hodný zvláštního zřetele, a proto se žalobci nemohou spokojit se strohou úvahou žalovaného. Žalobci mají dále za to, že se žalovaný pokouší vyhledat ve výpovědi žalobkyně a) jakékoli skutečnosti, které mohou podpořit závěr o nevěrohodnosti a nedůvodnosti žádosti o udělení mezinárodní ochrany a tyto vykládá tendenčně v její neprospěch. Žalobci zdůraznili, že pohovor s žalobkyní a) byl veden v ruském jazyce, který žalobkyně a) neovládá na dostatečné úrovni, což výslovně uvedla. Žalobci upozornili na uplatňování pravidla „v případě pochybností ve prospěch žadatele o mezinárodní ochranu“, vyplývajícím ze závěrů rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003-89 či ze dne 14. 11. 2013, č. j. 5 Azs 12/2012-47.
7. Žalovaný navrhl žalobu zamítnout; uvedl, že nesouhlasí s obsahem žalobních námitek, neboť nedokládají namítaná porušení zákonných ustanovení. Odkázal na napadené rozhodnutí s tím, že na všechny žalobní námítky dává odpověď podrobné rozhodnutí žalovaného.

Zjištění z obsahu správních spisů

8. Ze správních spisů soud zjistil, že žalobci požádali dne 13. 5. 2019 o udělení mezinárodní ochrany poté, co byli transferováni na území ČR ze Švédského království v souladu s Nařízením (EU) č. 604/2013 (dále jen „dublinké nařízení“). V pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany dne 21. 5. 2019 žalobkyně a) uvedla, že ji manžel mlátil, měl milenkou a když žalobkyně a) chtěla rozvod, tak ji mlátil, byl agresivní. Nemá rád ji ani děti, nebyl pro něj problém prohrát žalobce v kartách. V listopadu 2018 přišel za žalobkyní a) ruský mluvící muž, který chtěl zaplatit dluh manžela, zjistila, že ji manžel prohrál v kartách. Napsala hned stížnost na neznámého muže na policii, ta jí ale nevěřila a stížnost roztrhala. V Kazachstánu všechno řeší peníze, pokud by policii zaplatila, zabývali by se tím. Ruský mluvící muž se žalobkyně a) ptal, kde je manžel, řekl, že manžel prohrál v kartách 3 miliony Tenge a že pokud manžel peníze nevrátí, bude muset žalobkyně splatit dluh tím, že děti prodá na orgány a zbytek si vydělá prostitucí. Poté, co nepomohla policie, obrátila se žalobkyně a) na organizaci Dom Mamy, kde byli cca 14 dní, bylo tam ale mnoho lidí a strašný hluk a stres, obrovské napětí a žalobkyně a) měla epileptický záchvat a museli volat sanitku. Kdyby se žalobci vrátili do vlasti, odvezli by je do Ruska. S epilepsií se léčila

pravidelně. Žalobkyně dále udělila výslovný souhlas žalovanému s nahlížením do zdravotnické dokumentace.

9. Dne 5. 11. 2019 byli žalobci seznámeni s podklady rozhodnutí, a to mj. Zprávou Ministerstva zahraničí USA ze dne 13. 3. 2019, Informací OAMP– Bezpečnostní a politická situace v zemi ze dne 27. 6. 2019.
10. Dne 9. 5. 2019 rozhodl žalovaný napadeným rozhodnutím. Žalovaný v něm předně dospěl k závěru, že bylo objasněno, že tvrzeným důvodem žádosti žalobců o udělení mezinárodní ochrany je obava žalobců z jednání neznámé osoby, údajně rusky mluvícího muže, který žalobkyni a) měl odvézt do Ruska, donutit ji k prostituci a její dvě děti prodat na orgány, pokud by žalobkyně a) nesplatila dluh svého manžela. Jako další důvod uvedla obavu z jednání manžela, který ji fyzicky napadal. Žalovaný dospěl k závěru, že nelze shledat naplnění důvodů pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12 písm. a) a b). Podle žalovaného žalobkyně a) nevyužila dostatečně vnitrostátní ochranné prostředky, neboť se pouze jednou obrátila na policii. Problémy s rusky mluvícím mužem dostupnými prostředky neřešila. Podle žalovaného se žalobkyně a) mohla obrátit na nadřízené policejní oddělení. Nestačí se obrátit pouze na jeden státní orgán, ale je nutno použít všechny dostupné prostředky vnitrostátní ochrany. Žalovaný dále dospěl k závěru o nevěrohodnosti tvrzení žalobkyně a) s tím, že motivy odchodu z vlasti jsou s vysokou pravděpodobností jiné než uváděné. Jistě by totiž ve své situaci využila možností, které jí dává země původu, stejně tak jako jednotlivé členské státy EU. Žalovaný se dále vyjádřil také k možnosti udělení mezinárodní ochrany podle § 14 zákona o azylu a konstatoval, že v průběhu řízení nevyplynul žádný důvod zvláštního zřetele hodný, žalobkyně a) je dospělá, plně právně způsobilá a práce schopná osoba, která nijak nedoložila, že by schopnost práce byla snížena. Trpí sice epilepsií, ale posledních 6 měsíců nebrala žádné léky, neuvedla, že by ji tato nemoc omezovala v každodenních aktivitách či v možnostech zaměstnání. Nedoložila ani žádnou lékařskou zprávu. Na udělení humanitárního azylu navíc není právní nárok. Zároveň žalovaný neshledal ani důvody k udělení doplňkové ochrany, když žalovaný nenalezl žádné skutečnosti, na základě kterých by mohla žalobcům hrozit v případě návratu do vlasti vážná újma.

Posouzení věci krajským soudem

11. Krajský soud přezkoumal v mezích žalobních bodů dle § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) napadené rozhodnutí, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného (§ 75 odst. 1 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná. Ve věci rozhodl bez nařízení jednání v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s.
12. Podle § 12 zákona o azylu platí, že *azyl se cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec*
 - a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo
 - b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

13. Podle § 14 zákona o azylu platí, že *jestliže v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebude zjištěn důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu.*
14. Podle § 14a zákona o azylu platí, že *doplňková ochrana se udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště. Za vážnou újmu se podle tohoto zákona považuje a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.*
15. Žalobcům je třeba dát za pravdu, že žalovaný se v zásadě blíže nezabýval subjektivním vnímáním žalobců ve vztahu k jimi předestíranému jednání manžela žalobkyně a) a muže, jenž ji vyhrožoval. Z napadeného rozhodnutí je zřejmé, že žalovaný tvrzení žalobkyně a) bagatelizoval a považoval je ze svého pohledu za nevěrohodná, přičemž tento závěr vystavěl na tom, že žalobkyně a) sice tvrdila, že ji manžel bil, ale s tímto již několik let nežije, tvrzení o dluhu manžela odporují tomu, že pomocí matky byla schopna zajistit si prostředky ve výši 1 mil. Tenge, po vstupu do ČR nepožádala ihned o mezinárodní ochranu atd. Podle krajského soudu ale takové odůvodnění žalovaného nemůže obstát. Krajský soud na rozdíl od žalovaného má za to, že uvedené skutečnosti nejenže nečiní tvrzení žalobkyně a) nevěrohodnými, ale ani si navzájem nijak neodporují a jsou logicky vysvětlitelné i jiným způsobem, než činil zcela tendenčně v neprospěch žalobkyně a), potažmo žalobců, žalovaný. Skutečnost, že žalobkyně a) s manželem několik let nežije, nevylučuje, že by na ni mohl být manžel agresivní, že by ji mohl fyzicky napadat apod. Také to, že byla žalobkyně a) schopna si zajistit prostředky pro vycestování ze země je logicky vysvětlitelné jednoduše tím, že žalobkyně a), jak sama tvrdí hodlala vycestováním ochránit sebe a své děti a je tak zřejmé, že před úhradou dluhu manžela dala přednost odjezdu ze země; ostatně, s ohledem na tvrzení žalobkyně a) by částka 1 mil Tenge k úhradě dluhu nestačila.
16. Za této situace se však žalovaný měl podrobně zabývat tvrzenými obavami žalobců, jejich intenzitou a možnými dopady do jejich života. Není-li totiž na místě učinit tvrzení žalobkyně a) nevěrohodnými, je nutno přisvědčit závěru o odůvodněné obavě z pronásledování, byť ze strany soukromých osob. Z hlediska intenzity lze mít za to, že obava z „prodeje dětí na orgány“ a z nutnosti provozování prostituce již z povahy věci sama o sobě je dostatečná pro úvahy stran naplnění důvodů poskytnutí některé z forem mezinárodní ochrany.
17. Pokud se jedná o neudělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu, je třeba přisvědčit žalobcům, že odůvodnění napadeného rozhodnutí je poměrně kusé. Ačkoli lze jistě souhlasit s žalovaným, že na udělení humanitárního azylu není právní nárok, bylo na místě, aby žalovaný zhodnotil jako celek situaci žalobkyně a), její obavy z pronásledování, její zdravotní stav a především také odůvodněný zájem nejen žalobkyně a), ale také zájem veřejný na řádném vývoji nezletilých dětí žalobkyně a). Je s podivem, že žalovaný sám u

pohovoru s žalobkyní a) k její žádosti o mezinárodní ochranu s ohledem na jí uváděný zdravotní stav si vyžádal od žalobkyně a) souhlas s nahlížením do zdravotnické dokumentace, avšak následně se již neobtěžoval jakýmkoli způsobem se tímto stavem zabývat. Nelze v tomto smyslu požadovat pouze po žalobkyni a) doložení všech zpráv o zdravotním stavu, neboť je to žalovaný, kdo je odpovědný za zjištění takového stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu nezbytném pro rozhodnutí. Kdyby tak totiž žalovaný učinil, zjistil by, že žalobkyně a) byla již nedlouho po podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany, a to v době od 30. 5. 2019 do 7. 6. 2019 hospitalizována v Nemocnici s poliklinikou v Havířově, s původní dg. recidiva GTCS, poúrazová epilepsie, přičemž v průběhu pobytu se pokusila o sebevraždu, následně byla přeložena na psychiatrické oddělení. Po dobu hospitalizace byl zapojen orgán péče o dítě v souvislosti s péčí o nezletilé děti žalobkyně a).

18. Ačkoli není v pravomoci soudu a ani jeho úkolem nahrazovat správní uvážení žalovaného, je nutno důrazně apelovat na žalovaného, aby poté, co si pro své rozhodnutí opatří potřebné podklady, zejména zdravotnickou dokumentaci žalobkyně a), zprávy o zdravotním stavu nezletilých dětí, jejich zapojení do společnosti, adaptaci na prostředí, vnímání onemocnění matky a celkové vnímání odchodu z vlasti a další, učinil pečlivou úvahu o tom, zda v projednávaném případě nejsou naplněny důvody hodné zvláštního zřetele, a to ať už u žalobkyně a) či jejich dětí, či ve vztahu ke všem žalobcům.
19. Pakliže dospěje k negativnímu závěru, bude na žalovaném, aby takový závěr přezkoumatelným způsobem odůvodnil. V takovém případě pak bude dále na žalovaném, aby ve vztahu ke všem žalobcům důsledně posoudil možnost aplikace § 14a a § 14b zákona o azylu, tedy udělení doplňkové ochrany, a to nejen z důvodu uvedeného v odst. 2 písm. b), ale i z důvodu uvedeného v odst. 2 písm. d) ustanovení § 14a. V tomto směru krajský soud připomíná, že Česká republika je signatářem Úmluvy o právech dítěte, vyhlášené ve Sbírce zákonů pod č. 104/1991 Sb. a je povinností České republiky zajistit naplnění povinností, ke kterým se ČR zavázala, zejména pak lze odkázat na čl. 2 odst. 2, čl. 3, čl. 4., čl. 6 a další.

Závěr a náklady řízení

20. Krajský soud shrnuje, že shledal napadené rozhodnutí optikou uplatněných žalobních bodů za nezákonné, neboť žalovaný v rozporu s § 3 správního řádu nepostupoval tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jeho rozhodnutí. Odůvodnění napadeného rozhodnutí je také třeba považovat z hledisek žalobních bodů za nedostatečné. Krajský proto napadené rozhodnutí podle § 78 odst. 1, 4 s. ř. s. zrušil a věci vrátil žalovanému k dalšímu řízení, ve kterém bude žalovaný ve smyslu § 78 odst. 5 s. ř. s. vázán závěry vyslovenými v tomto rozsudku. Závěrem krajský soud připomíná žalovanému, že je jeho úkolem zajistit v řízení práva žalobkyně a) jednat v mateřském jazyce; to zejména s o hledem na to, že, jak vyplývá z napadeného rozhodnutí, je žalovanému známo, že žalobkyně a) neovládá ruštinu na dostatečné úrovni, přičemž právě v tomto jazyce bylo s žalobkyní a) vedeno řízení.
21. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 s. ř. s., neboť úspěšným žalobcům náklady řízení nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **je možno** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení k Nejvyššímu správnímu soudu.

Ostrava 30. července 2020

JUDr. Petr Hlušík, Ph.D.

samosoudce